

GIOVANNI GIOLITTI.

't Was een schoone dag in de Meimaand des jaars 1915. Maar in Rome, de hoofdstad van het koninkrijk Italië, hadden weinigen dien dag oog voor de schoonheid der natuur: de politieke en nationale hartstochten waren tot kookhitte gerezen en de woedende volksmenigte was letterlijk tot alles in staat.

Een geweldige volksmassa golfde op en neer.

Tegen de tweehonderd duizend man waren op de been.

En de menigte concentreerde zich in de nabijheid van de Via Cavour en de Via Torino, — op den hoek dezer beide straten woonde de meest gehate man van Italië, de verrader des vaderlands, die zeker het lot van een Johan de Witt niet ontgaan zou zijn, als hij dien avond in de handen der dolle menigte gevallen was.

Maar de Regeering waakte over hem.

Al de toegangswegen tot zijn „paleis” waren streng afgesloten; verscheiden regimenten infanterie en vier escadrons paardevolk verdedigden het leven en de woning van den man, die jarenlang de machtigste machthebber in Italië was geweest, tegen wien niemand zich verzetten durfde.

Hij moet toen stellig benauwde uren hebben doorleefd.

Den volgenden morgen, heel in de vroegte, vermomd en in 't koetsje van zijn geneesheer, wist hij weg te komen; weldra had hij Rome ver achter zich en is gevluht naar zijn geboortestreek: in 't Noorden van Italië, in Piemont, waar de hoofden minder snel heet loopen en het bloed niet zóó gauw opbruist, wist hij zich te verschuilen en leefde hij stil voort, al de jaren van den oorlog, en schier niemand, die meer notitie nam van den gevallen. Giovanni Giolitti was, meende een iegelijk, een levend lijk.

Jaren lang had hij in Italië de wet gesteld.

Maar nú was, dacht men, zijn rijk ook uit.

Zijn terugkeer tot het bewind achtte men uitgesloten; zelfs werd het onmogelijk geacht, dat hij zich ooit weer in de politieke arena vertoonen zou, om weer invloed te oefenen op den gang van zaken.

Daartoe was zijn rol te groot geweest.

En op zijn leeftijd, in de zeventig reeds, had hij immers niet meer den tijd om te wachten, tot de gebeurtenissen der pas vervlogen jaren uit het volksgeheugen zouden verdwenen zijn.

Men herinnert zich nog wel, waar 't om ging.

De vraag, die de gansche wereld in spanning hield, de eerste maanden van 't jaar '15, was of Italië, dat zich al dadelijk bij 't uitbreken van den oorlog „neutraal” had verklaard, in die neutraliteit zou volharden, dan wel geheel breken zou met het Drievoudig Verbond en zich met al de woede eener veeljarige, ingetoomde drift en met den opgekropten haat der eeuwen, op den aartsvijand, Oostenrijk, werpen zou.

Giolitti koos nu den weg van vreedzame onderhandeling.

En dat niet uit liefde tot Oostenrijk!

Maar in 't belang zijns volks, zooals hij dit begreep, — en zelfs nú, na dézen afloop van den oorlog zouden we waarlijk niet durven zeggen, ziende de grenzenlooze ontfredering, waarin Italië door den oorlog is gestort, dat Giolitti 't belang van zijn volk verkeerd begreep.

Door onderhandeling was iets te winnen.

Bij voortgaande onderhandeling zeker méér.

Wellicht, als de „Centralen” werkelijk in de knel kwamen, zou er véél te winnen zijn....

En een oorlog bleef altijd onzeker....

Maar zoo oordeelde de staatsman met het koele hoofd.

Zoo oordeelde niet het door d' Annunzio en zijn irredentistische

pers tot blinden, wilden hartstocht opgezweept volk, dat zelfs den troon des konings omvergestort zou hebben, als niet in zijn zin ware beslist.

Toen werd Giolitti de zondebok: hij vluchtte en zweeg.

Thans is dezelfde man, zes en zeventig jaar oud, wederom minister-president in Italië, en het arme, uit duizend wonden bloedende volk hoopt, dat hij de kundige arts zal zijn, die het eindelijk genezing brengt.

Giolitti heeft een lang en werkzaam leven achter zich.

Reeds in 1877 was hij secretaris-generaal van de Algemeene Rekenkamer; in 1882 werd hij Staatsraad; in 1889 Kamerlid en reeds in 1890 werd hij in het kabinet-Crispi minister van Financiën.

Maar dat eerste ministerschap duurde al héél kort!

Hij hield van radicale maatregelen en zette het mes zóó stevig in de staatsuitgaven, dat Crispi 't aan alle kanten met belanghebbenden te kwaad kreeg en reeds na enkele dagen zijn nieuwen minister schieten liet.

Deze bleef echter als politicus aan zijn program van bezuiniging getrouw; wist daarvoor steeds groter groep in de Kamer en in den lande te winnen en werd in Mei 1892 zelf met de vorming van een Kabinet belast.

De meerderheid der Kamer was hem echter zeer vijandig.

Giolitti waagde een ontbinding en kreeg een Kamer terug, die voor drie vijfden uit een hem volgzaam meerderheid bestond.

Enkele jaren later bracht een groot bankschandaal hem ten val, maar na heel wat strubbelingen werd hij ten slotte door de Kamer van alle rechtsvervolgung ontslagen en sinds dien tijd heeft hij, 't zij als minister, 't zij als aanvoerder der oppositie, steeds grooten invloed op de politieke zaken van zijn vaderland gehad.

In 't binnenland was hij Crispi's geslagen vijand.

Maar wat de buitenlandsche zaken betrof, volgde hij geheel Crispi's politiek en hield zich trouw aan het Drievoudig Verbond; was inzonderheid de vriend van Duitschland.

En dat ook al weer niet, wíl hij zooveel van Duitschland hield, maar alleen wíl hij in nauwe aansluiting bij het destijds zoo machtige keizerrijk den besten waarborg zag voor Italië's rustige ontwikkeling.

Hoe dan nú Giolitti weer komt aan 't hoofd van t bewind?

Eenvoudig omdat Italië ten einde raad is.

Van geen der overwinnende staten is de binnenlandsche toestand zóó moeilijk, als 't met Italië het geval is. In géén dezer staten is 't gevaar voor revolutie zóó groot!

De socialistische partij in Italië is veel sterker dan b.v. in Frankrijk, en staat ook in haar groote meerderheid

veel dichter bij den Russischen bolsjewiek. Wat in óns land werd voorspeld, maar gelukkig totnogtoe slechts gedeeltelijk bewaarheid werd, dat 1920 een jaar van voortdurende beroering en onophoudelijke stakingen zou wezen, is voor Italië in den letterlijksten zin waarheid.

't Is er één voortdurende, sociale aardbeving.

Dat kán het volk op den duur niet uithouden.

Terecht schreef dezer dagen een der bladen: „Indien 't zóó voortduurt, is Italië veroordeeld om terug te vallen in den afgrond der Middeleeuwen, waaruit het zich na eeuwenlangen smartelijken strijd en inspanning heeft opgericht.”

Nu is de hoop op Giolitti gevestigd.

Hij was vele jaren lang „de sterke man.”

En het naar rust en welvaart snakkende volk houdt zich aan hem vast, zooals de drenkeling aan den sterken zwemmer, die tegen den stroom zich opwerken kan.

Gebruike God den „oude” nog, om zijn vaderland van den rand des afgronds te redden: Italië's val zou allicht oorzaak zijn, dat geheel Midden-Europa één groote Balkan-chaos werd

P. Br.

